

*dr inż. Ewa Pralat*¹

Instytut Organizacji i Zarządzania, Wydział Informatyki i Zarządzania
Politechnika Wroclawska

Elektroniczne rozwiązania w zamówieniach publicznych

WPROWADZENIE

Zamówienia publiczne są elementem finansów publicznych i obejmują szczególne rozwiązania dotyczące procedury wydatkowania środków publicznych. System zamówień publicznych to zbiór regulacji określający sposób prowadzenia zakupów realizowanych ze środków publicznych. System ten opracowano w celu zagwarantowania wszystkim zainteresowanym przedsiębiorcom możliwości jednakowego dostępu do zamówień publicznych oraz optymalizacji wydatków publicznych. System zamówień publicznych przewiduje różne rodzaje procedur udzielania zamówień publicznych, których zastosowanie zależy między innymi od branży, w jakiej działa instytucja zamawiająca, przedmiotu zamówienia, kwoty zamówienia czy liczby oferentów. W celu uproszczenia procesu informowania o przetargu, składania ofert, ich analizy oraz przepływu dokumentów pomiędzy oferentem a instytucją zamawiającą mogą być stosowane różnorodne elektroniczne rozwiązania.

Niniejszy artykuł ma charakter przeglądowy. Podstawowym jego celem jest zaprezentowanie rozwiązań elektronicznych wspierających udzielanie zamówień publicznych, które są propagowane przez Unię Europejską oraz poziomu ich wykorzystania w Polsce. Przedstawiono korzyści, jakie niesie za sobą zastosowanie rozwiązań elektronicznych w zamówieniach publicznych, a także dokumenty unijne dotyczące stosowania narzędzi elektronicznych w procedurach przetargowych. Omówiono rozwiązania elektroniczne wskazane w polskiej ustawie Prawo zamówień publicznych oraz poziom ich zastosowania. Wskazano także powody, które przyczyniają się do niewielkiego zainteresowania rozwiązaniami elektronicznymi w zamówieniach publicznych w naszym kraju oraz prowadzone przez rząd działania mające na celu zmianę takiego stanu rzeczy.

---

¹ Adres korespondencyjny: Instytut Organizacji i Zarządzania, Wydział Informatyki i Zarządzania, Politechnika Wroclawska, ul. Smoluchowskiego 25, 50-372 Wrocław, e-mail: ewa.pralat@pwr.edu.pl, tel. 71 320 42 04.

ZAMÓWIENIA PUBLICZNE W UNII EUROPEJSKIEJ

Podstawę prawną funkcjonowania systemu zamówień publicznych w krajach członkowskich stanowią rozwiązania przyjęte na poziomie unijnym, które przenoszone były stopniowo na grunt krajowy. Do najważniejszych aktów prawnych w tym zakresie należą Dyrektywa 2004/18/WE w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi oraz Dyrektywa 2004/17/WE koordynująca procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych.

Podmiotami, których dotyczą przepisy dyrektyw unijnych są instytucje zamawiające, wśród których wyróżnić można między innymi: organy władzy publicznej, uczelnie publiczne, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej. Są one zobowiązane są do przestrzegania dyrektyw, jeśli szacunkowa wartość składanego zamówienia bez uwzględnienia podatku VAT wynosi przynajmniej tyle, co tak zwane progi unijne. Wysokość progów zależy od rodzaju instytucji zamawiającej oraz rynku, na którym składane jest zamówienie, jest ona też jednakowa dla wszystkich krajów członkowskich Unii Europejskiej. Dla zamówień publicznych poniżej tych progów zastosowanie mają uregulowania krajowe. Ogłoszenia dotyczące zamówień powyżej wartości progów unijnych składanych przez część instytucji (nie dotyczy to na przykład uczelni, jednostek badawczo-rozwojowych, podsektora samorządowego) muszą być publikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Wartość zamówień publicznych zrealizowanych w Unii Europejskiej w 2010 roku wyniosła 2 381 mld euro, co stanowiło około 19% wspólnotowego PKB. Odsetek ten był zróżnicowany w zależności od kraju członkowskiego – najniższą wartość (11%) miał dla Cypru, a najwyższą (31%) dla Holandii [Raport UOKIK, 2013].

Dokumenty unijne dotyczące elektronicznych rozwiązań w zamówieniach publicznych

Pod koniec 2004 roku Komisja Europejska przedstawiła Plan działań w celu wdrożenia ram prawnych dla elektronicznych zamówień publicznych. Głównym dążeniem było upowszechnienie nowych możliwości prawnych dotyczących przeprowadzania zamówień publicznych drogą elektroniczną i instrumentów elektronicznych określonych w nowych przepisach.

W 2005 roku w Deklaracji Ministerialnej z Manchesteru zapisano dążenie, by do 2010 roku wszystkie organy administracji publicznej w Europie mogły udzielać wszystkich swych zamówień publicznych drogą elektroniczną. Miało to zapewnić większą dostępność zamówień i obniżyć koszty ich prowadzenia. Jak dotąd nie udało się zrealizować tych zamierzeń.

Opublikowane w 2010 roku wyniki oceny realizacji Planu działań w celu wdrożenia ram prawnych dla elektronicznych zamówień publicznych pokazały,

że nie wszystkie państwa członkowskie przyjęły krajowe plany działań. Ponadto stwierdzono duże zróżnicowanie, jeśli chodzi o narzucenie przez poszczególne państwa instytucjom zamawiającym obowiązku stosowania narzędzi elektronicznych w procedurach przetargowych. Na tej podstawie Komisja Europejska przedstawiła w październiku 2010 roku Zieloną Księgę w sprawie szerszego stosowania e-zamówień w UE. Zawarto w niej opis wielu działań, jakie należy podjąć na szczeblu unijnym w celu przyspieszenia wdrożenia elektronicznych zamówień publicznych, organizowania współpracy na poziomie międzynarodowym oraz czerpania korzyści płynących z najlepszych praktyk.

Komisja Europejska opublikowała też w kwietniu 2012 roku Strategię na rzecz e-zamówień, w której określa najważniejsze działania, jakie są planowane w celu wsparcia pełnego przejścia na zamówienia elektroniczne. Głównym celem proponowanych zmian jest pełne przejście na system elektronicznych zamówień w Unii do połowy 2016 roku. Z kolei w maju 2014 r. weszła w życie Dyrektywa w sprawie fakturowania elektronicznego w zamówieniach publicznych. Według jej zapisów do listopada 2018 roku wszystkie systemy wykorzystywane przez organy publiczne będą musiały być przygotowane na przyjmowanie elektronicznych faktur [Annual..., 2014].

Wykorzystanie elektronicznych narzędzi w procesie udzielania zamówienia publicznego

Dyrektywy unijne zawierają regulacje wskazujące elektroniczne rozwiązania, jakie mogą być wykorzystane w procesie udzielania zamówień. Należą do nich [Plan..., 2012]:

- Elektroniczne środki komunikacji – „środki wykorzystujące sprzęt elektroniczny w celu przetwarzania (w tym także kompresji cyfrowej) i przechowywania danych, przesyłanych przenoszonych i odbieranych za pomocą przewodów, fal radiowych, środków optycznych lub innych środków elektromagnetycznych.” [Dyrektywa..., 2004].
- Podpis elektroniczny – przesyłane oferty mogą być opatrywane podpisem elektronicznym, który ma zapewnić identyfikację składających oferty oraz poufność i integralność przekazywanych danych.
- Dynamiczny system zakupów – w pełni elektroniczny proces dokonywania bieżących zakupów, ograniczony w czasie do czterech lat i dostępny dla wykonawcy, który spełnia kryteria kwalifikacji i złożył ofertę orientacyjną.
- Aukcja elektroniczna – etap postępowania, który poprzedza wybór najkorzystniejszej oferty i realizowany jest po przeprowadzeniu ich wstępnej pełnej oceny. Urządzenia elektroniczne wykorzystywane są do prezentowania obniżanych cen lub nowych cech dotyczących niektórych elementów ofert.
- Katalogi elektroniczne – bazy danych o produktach lub usługach oferowanych przez wykonawców, które w formie elektronicznej mogą być udostępniane jednostce zamawiającej. Narzędzie to ułatwia prowadzenie zamówień publicznych w dynamicznym systemie zakupów.

Korzyści wynikające z elektronicznych rozwiązań w zamówieniach publicznych

Upowszechnienie zamówień elektronicznych na rynku unijnym może przyczynić się do zwiększenia efektywności wydatków publicznych w sytuacji coraz częstszych ograniczeń budżetowych oraz do znalezienia nowych źródeł wzrostu gospodarczego.

Wśród korzyści płynących ze stosowania tego typu zamówień wymienić należy [*Strategia...*, 2012]:

- uproszczenie sposobu przeprowadzania przetargów,
- zapewnienie niższych cen produktów i usług,
- uzyskiwanie oszczędności poprzez obniżenie kosztu udziału w rynku zamówień publicznych (opłaty pocztowe, koszty druku itd.),
- łatwiejszy dostęp do rynku zamówień publicznych dla małych i średnich przedsiębiorstw,
- ograniczenie możliwości nieuprawnionych ingerencji w przebieg postępowania, co eliminuje zachowania korupcyjne,
- polepszenie warunków konkurencji, innowacji i wzrostu,
- korzyści dla środowiska spowodowane na przykład zmniejszeniem zużycia papieru i ograniczeniem konieczności transportu zarówno papieru, jak i dokumentów.

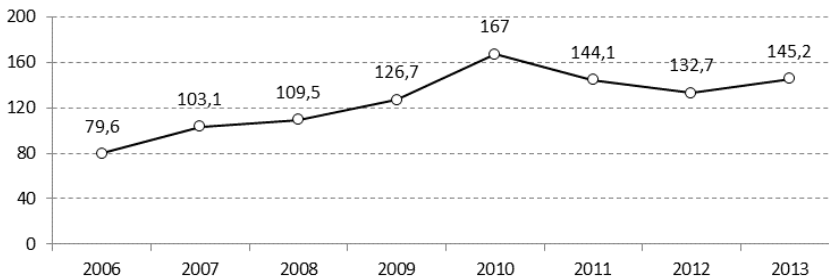
Instytucje, które korzystają z zamówień elektronicznych raportują o uzyskiwaniu oszczędności pomiędzy 5% a 20%. Jako że wartość całego rynku zamówień publicznych w Unii Europejskiej oceniana jest na ponad 2000 mld euro, oznacza to nawet 5% oszczędności i daje kwotę 100 mld euro rocznie [*Strategia...*, 2012].

ELEKTRONICZNE ROZWIĄZANIA W ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH W POLSCE

Zamówienia publiczne w Polsce

W 2013 roku udzielono w Polsce 210 000 zamówień publicznych na łączną kwotę 143,2 mld PLN. Wartość ta jest o około 15% niższa od tej osiągniętej w rekordowym do tej pory roku 2010 [Majkszyk, Wikariak, 2014]. Na rys. 1 przedstawiono wartość zamówień publicznych udzielonych w latach 2006–2013.

Po raz pierwszy w sprawozdaniach przesyłanych do Urzędu Zamówień Publicznych instytucje zamawiające były zobligowane do przedstawienia informacji o kwotach wydanych z pominięciem ustawy Prawo zamówień publicznych. W 2013 roku w skali całego kraju była to kwota prawie 75 mld PLN, czyli ponad połowa wartości zamówień udzielonych z zastosowaniem tej ustawy [Majkszyk, Wikariak, 2014].

Rysunek 1. Wartość zamówień publicznych w Polsce w latach 2006–2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Majkszyk, Wikariak, 2014].

Dostępne rozwiązania elektroniczne w zamówieniach publicznych w Polsce

W Polsce podstawowym aktem prawnym regulującym funkcjonowanie systemu zamówień publicznych jest ustawa Prawo zamówień publicznych z dnia 29 stycznia 2004 roku z późniejszymi zmianami. Ustawa ta bazuje na rozwiązaniach wspólnotowych, zawiera też jednak rozwiązania unikatowe. Zawiera wiele zapisów umożliwiających stosowanie rozwiązań elektronicznych przede wszystkim w celu przekazywania informacji. Należą do nich zapisy dotyczące [Plan..., 2012]:

- Publikowania ogłoszeń w Biuletynie Zamówień Publicznych – zamieszczanie przez zamawiających ogłoszeń jest obowiązkowe (korzysta się z formularzy umieszczonych na stronach portalu internetowego UZP). Dzięki temu ogłoszenia są od razu dostępne dla zainteresowanych wykonawców.
- Publikowania ogłoszeń w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej – zamówienia o wyższej wartości muszą być zamieszczane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, można to także zrobić drogą elektroniczną.
- Przekazywania informacji w postępowaniu – droga elektroniczna jest jednym z trzech (obok komunikacji pisemnej lub za pomocą faksu) sposobów porozumiewania się, który może zostać wybrany przez zamawiającego. Dotyczy to wszelkich informacji, oświadczeń, wniosków i zawiadomień, z wyjątkiem tych, w stosunku do których jest konieczne zastosowanie formy papierowej lub postać elektroniczna opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu.
- Wnoszenia odwołań – w 2010 roku wprowadzono możliwość wnoszenia odwołań do Krajowej Izby Odwoławczej za pośrednictwem Elektronicznej Skrzynki Podawczej. Odwołanie musi być opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Rozwiązanie to cieszy się coraz większym zainteresowaniem – w 2013 roku w ten sposób wniesiono 16% wszystkich odwołań, co oznacza bardzo duży wzrost w stosunku do 6% odnotowanych w 2010 roku [Wikarak, 2014a].

Prócz szansy przesyłania informacji drogą elektroniczną, Prawo zamówień publicznych przewiduje także trzy procedury, które umożliwiają składanie ofert drogą elektroniczną [Plan. ..., 2012]:

- Prowadzenia licytacji elektronicznych – jest to tryb udzielania zamówień o wartościach poniżej progów unijnych. Wykonawcy korzystając ze znajdującego się na stronie internetowej formularza składają kolejne coraz korzystniejsze oferty (postąpienia), które podlegają automatycznej klasyfikacji. Licytacja elektroniczna może mieć jeden lub więcej etapów. Zamawiający udziela zamówienia wykonawcy, który zaoferował najniższą cenę.
- Prowadzenia aukcji elektronicznych – nie jest to tryb udzielania zamówienia, a sposób wyłonienia najkorzystniejszej oferty, który można zastosować w przypadku procedury przetargu nieograniczonego, ograniczonego lub negocjacji z ogłoszeniem. Jest to rodzaj dogrywki mającej miejsce po zakończeniu oceny i badania ofert. Oferenci składając kolejne postąpienia mają możliwość proponowania korzystniejszych warunków. Aukcja elektroniczna jest jednoetapowa i można korzystać z niej również w postępowaniach o wartości przekraczającej progi unijne. Może być stosowana, jeżeli zamawiający zapisał to w ogłoszeniu o zamówieniu oraz złożono co najmniej trzy ważne oferty. Aukcje są wykorzystywane przy zamówieniach na usługi typu: sprzątanie, naprawy urządzeń, ochrona czy tłumaczenia pisemne, a także przy zakupie sprzętu komputerowego, różnego rodzaju urządzeń, artykułów biurowych, laboratoryjnych, opału oraz typowych materiałów budowlanych.
- Stosowania dynamicznego systemu zakupów – jest to procedura, w ramach której wykonawcy w odpowiedzi na ogłoszenie o zamówieniu składają oferty orientacyjne, a potem przez cały okres ustanowienia dynamicznego systemu zakupów, mogą ubiegać się o zamówienia udzielane w ramach tego systemu. Zamawiający ma możliwość wyselekcjonowania grupy wykonawców i sprawdzenia ich zdolności do realizacji zamówienia, a potem udzielania im zamówień w ramach konkurencyjnych, lecz uproszczonych postępowań.

Prócz rozwiązań prawnych zawartych w ustawie Prawo zamówień publicznych Urząd Zamówień Publicznych² udostępnił instytucjom zamawiającym i oferentom platformy, na których mogą przeprowadzać bezpłatnie aukcje i licytacje elektroniczne. Są to:

- Platforma Licytacji Elektronicznych, która została udostępniona w 2009 roku. Umożliwia ona przeprowadzanie licytacji elektronicznych – trybu udzielania zamówień publicznych, który wykorzystywany jest przy realizacji zamówień o stosunkowo niskiej wartości i dotyczących produktów lub usług powszechnie dostępnych o ustalonych standardach jakościowych.

---

² Misją Urzędu Zamówień Publicznych jest dbanie o przejrzystość procesu udzielania zamówień publicznych i zabezpieczenie przedsiębiorców przed dyskryminacją w dostępie do zamówień publicznych.

- Platforma Aukcji Elektronicznych udostępniona na początku 2010 roku. Prowadzone na niej aukcje są rodzajem dogrywki dla wykonawców, którzy złożyli swoje oferty w postępowaniach prowadzonych w trybach przetargowych lub negocjacji z ogłoszeniem.

Korzystanie z platform nie wymaga instalowania jakiegokolwiek oprogramowania – wszystkie funkcjonalności są dostępne poprzez przeglądarkę internetową. Jedynym warunkiem jest zarejestrowanie się i założenie konta na platformach. Do prowadzenia aukcji i licytacji elektronicznych zamawiający mogą wykorzystywać także własne rozwiązania informatyczne oraz systemy komercyjne.

Wykorzystanie rozwiązań elektronicznych w zamówienia publicznych w Polsce

W Polsce ogłoszenia o zamówieniach publicznych powyżej progów unijnych publikowane są w Biuletynie Zamówień Publicznych. W marcu 2014 roku miał on 35 000 użytkowników, a w pierwszym półroczu 2014 roku opublikowano w nim ponad 179 tysięcy ogłoszeń [Informacja..., 2014].

W tabeli 1 zaprezentowano liczbę aukcji i licytacji przeprowadzonych na platformach Urzędu Zamówień Publicznych i oszczędności w latach 2010–2013. Oszczędności liczone są jako suma różnic pomiędzy uzyskaną ceną a tą wskazaną w ofercie pisemnej złożonej w postępowaniu. Według danych prezentowanych przez Urząd Zamówień Publicznych, w roku 2011 ceny ofert uzyskanych w wyniku licytacji były średnio o 20% niższe niż ustalone przez zamawiających ceny wywoławcze [Sprawozdanie..., 2012].

Zamawiający wykorzystują do prowadzenia aukcji i licytacji elektronicznych również własne rozwiązania (przykładem może być platforma m.st. Warszawy) oraz systemy komercyjne (na przykład Polską Platformę Przetargową czy Marketplanet). Liczba postępowań prowadzonych za pośrednictwem tych systemów nie jest jednak wysoka [Orłowska].

Tabela 1. Liczba aukcji i licytacji przeprowadzonych na platformach UZP w latach 2010–2013 oraz uzyskane oszczędności

	Rok	Liczba postępowań	Oszczędności (mln PLN)
Platforma Licytacji Elektronicznych	2010	299	23
	2011	325	17
	2012	359	23
	2013	478	34,8
Platforma Aukcji Elektronicznych	2010	247	90
	2011	651	121
	2012	867	228,5
	2013	1396	321,5

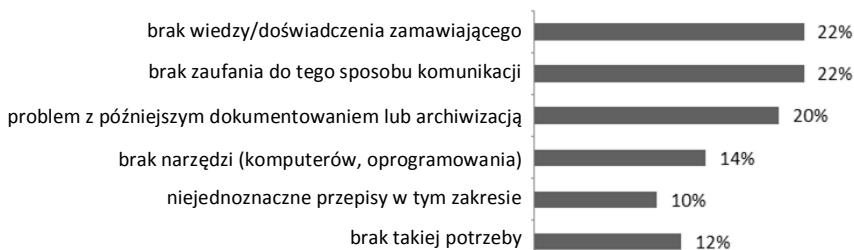
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o funkcjonowaniu systemu zamówień publicznych z lat 2010–2013.

Pomimo oszczędności czasu i pieniędzy, jakie można osiągnąć korzystając z licytacji elektronicznych nie są one często stosowanym rozwiązaniem przez polskich urzędników. W 2013 roku liczba przeprowadzonych licytacji stanowiła zaledwie 0,26% wszystkich postępowań.

Najrzadziej wykorzystywaną procedurą jest dynamiczny system zakupów. W roku 2013 ustanowiono zaledwie osiem systemów, czyli o połowę mniej niż w roku 2010. Za przyczynę braku zainteresowania tą metodą część ekspertów uznaje zbyt wysoki stopień skomplikowania procedury (który z drugiej strony gwarantuje jego otwartość na konkurencję) [Różowicz, 2014].

Wyniki badań przeprowadzonych przez Urząd Zamówień Publicznych w 2013 roku wśród 11,5 tysięcy zamawiających pokazały, że instytucje te nie są zbyt zainteresowane stosowaniem rozwiązań elektronicznych. Widać to już w przypadku najprostszego elementu, czyli wymiany informacji – elektroniczna forma wymiany informacji z wykonawcami była powszechnie wykorzystywana tylko przez 35% zamawiających, a 43% nigdy nie dopuściło takiej możliwości. Przedstawiciele instytucji zamawiających biorących udział w badaniu wskazywali różne powody, dla których nie korzystają z rozwiązań, które są *de facto* korzystne dla nich (rys. 2). 22% zamawiających wymienia brak wiedzy i/lub doświadczenia, tyle samo brak zaufania do elektronicznego sposobu komunikacji, a co piąty problemy z późniejszą dokumentacją i/lub archiwizacją tego typu korespondencji. Absurdalnym powodem wydaje się być brak odpowiednich narzędzi (sprzętu i oprogramowania), który wskazało aż 14% respondentów [Sprawozdanie..., 2014].

Jeszcze gorzej wygląda sytuacja jeśli chodzi o składanie ofert drogą elektroniczną. Jest to możliwe za zgodą instytucji zamawiającej po opatrzeniu oferty bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Wyniki ankiety pokazują, że 80% zamawiających nigdy nie wprowadziło do swoich przetargów takiej opcji, a 15% stosowało ją tylko w nielicznych postępowaniach [Sprawozdanie..., 2014].

Rysunek 2. Przyczyny braku wykorzystania komunikacji elektronicznej w zamówieniach publicznych – wyniki badań UZP

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o funkcjonowaniu systemu zamówień publicznych w 2013 r.

Zamówień z wykorzystaniem licytacji elektronicznej udzieliło zaledwie 3% respondentów, a z aukcji skorzystało 2% respondentów. W obydwu przypadkach niemal identyczny był rozkład odpowiedzi dotyczących powodów braku zainteresowania tymi rozwiązaniami. Do najważniejszych przyczyn, które wskazało łącznie 2/3 respondentów należały: brak zamówień kwalifikujących się do zastosowania danego rozwiązania oraz brak potrzeby stosowania go. Kolejne 20% wymieniło braki w wiedzy i/lub doświadczeniu zamawiającego oraz brak narzędzi pozwalających na przeprowadzenie aukcji lub licytacji. W obydwu przypadkach 11% respondentów wskazywało na brak umiejętności wykonawców, a 4% na brak zainteresowania zamówieniami z wykorzystaniem danego rozwiązania [Sprawozdanie..., 2014].

Nowe elektroniczne rozwiązanie w zamówienia publicznych w Polsce

Polska zobligowana dyrektywami unijnymi podejmuje wiele działań mających na celu upowszechnienie rozwiązań elektronicznych w zamówieniach publicznych. Jednym z najbliższych zamierzeń jest uruchomienie przez Urząd Zamówień Publicznych pod koniec 2014 roku Elektronicznej Platformy Katalogów Produktów – e-Katalogi. Będzie ona przeznaczona do obsługi zamówień do tak zwanego progu bagatelności, który od kwietnia 2014 roku wynosi aż 30 000 euro (wcześniej 14 000 euro) [Wikarak, 2014b].

Na platformie oferty zamieszczają będą karty z opisami proponowanych produktów. Wybór oferty będzie zależny od kryteriów oceny i wewnętrznych procedur udzielania zamówień poniżej progów przyjętych przez zamawiającego. Jeśli nie znajdzie on w katalogach poszukiwanego produktu, będzie mógł zadać pytanie ofertowe prezentując swe wymagania i oczekiwać na zindywidualizowane propozycje oferentów. Największymi zaletami planowanej platformy powinna być bogata oferta pochodząca od firm z całej Polski oraz oszczędność czasu i kosztów prowadzenia postępowań. We Włoszech, gdzie funkcjonuje już takie rozwiązanie, zamawiający szacują, że oszczędzają dzięki niemu 98% czasu i 97% kosztów związanych z obsługą zakupów [Wikarak, 2014b].

PODSUMOWANIE

Unia Europejska prowadzi intensywne działania mające na celu nakłonienie krajów wspólnotowych do powszechnego wykorzystania szerokiego wachlarza rozwiązań elektronicznych w zamówieniach publicznych. Powodem są rozliczne korzyści, jakie można w ten sposób osiągnąć – należą do nich przede wszystkim oszczędności, wynikające zarówno z osiągnięcia niższych cen w wyniku nasilenia konkurencji, jak również związane z wyraźnie niższymi kosztami obsługi zamówień. Ważną kwestią jest także poprawa przejrzystości udzielania zamówień, zmniejszenie dowolności w ocenie wniosków, skrócenie czasu przeprowadzania zamówień i ułatwienie monitorowania całego procesu.

Kolejne dyrektywy i strategie publikowane przez unijne komisje spotykają się w poszczególnych krajach wspólnoty z różnym oddźwiękiem. W niektórych z nich, jak na przykład w Portugalii, system zamówień publicznych jest w pełni elektroniczny, a oferty można składać wyłącznie w formie elektronicznej, poprzez odpowiednią platformę. We Włoszech od siedmiu lat organy administracji centralnej muszą składać wszystkie zamówienia dotyczące zakupu towarów i usług poniżej progu bagatelności za pośrednictwem elektronicznej platformy, na której zarejestrowani dostawcy oferują towary i usługi opisane zgodnie z przyjętymi zasadami [Elektroniczne..., 2013].

W Polsce podejmowane są starania w celu popularyzacji rozwiązań elektronicznych w zamówieniach publicznych. W 2011 roku udostępniono platformy elektroniczne, na których można bez ponoszenia jakichkolwiek kosztów prowadzić aukcje i licytacje elektroniczne. Jednakże wszelkie rozwiązania elektroniczne są niechętnie stosowane przez instytucje zamawiające, a postępowania z wykorzystaniem aukcji czy licytacji elektronicznych stanowią ułamek procenta wszystkich postępowań. Jeszcze w 2014 roku ma ruszyć w Polsce kolejna platforma umożliwiająca zakupy katalogowe towarów dla zamówień poniżej progu bagatelności, które obecnie są prowadzone poza procedurami. Jednak największym wyzwaniem, przed jakim stoi Polska, będzie elektronizacja całego procesu zamówienia publicznego.

Zgodnie z unijnymi regulacjami już w 2016 roku na polskim rynku zamówień publicznych powinien istnieć w pełni elektroniczny dostęp do ogłoszeń, dokumentów przetargowych oraz możliwość składania ofert. Wyzwanie to będzie dwójakiego rodzaju: z jednej strony w grę wchodzi aspekt technologiczny (przygotowanie odpowiednich rozwiązań informatycznych), z drugiej psychologiczny (nakłonienie obydwu stron biorących udział w przetargu do korzystania z nowych możliwości). Biorąc pod uwagę obecnie obserwowane nikłe zainteresowanie stosowaniem rozwiązań elektronicznych, to drugie działanie będzie wymagało prawdopodobnie znacznie więcej czasu i wysiłku.

BIBLIOGRAFIA

- Annual Public Procurement Implementation Review 2013, European Commission, Brussels, August 2014.
- Dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi.
- Informacja o polskim rynku zamówień publicznych w roku 2014, Departament Informacji, Edukacji i Analiz Systemowych, Warszawa, kwiecień 2014.
- Jakubowska I. (red.), 2013, *Elektroniczne zamówienia publiczne w wybranych krajach Unii Europejskiej*, Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa.

- Majkszyk K., Wikariak S., 2014, *Przetargi: Urzędnicy ruszyli na zakupy. Rynek zamówień wychodzi z cienia*. „Gazeta Prawna”, nr 104.
- Orłowska J., *Elektroniczne zamówienia publiczne w Polsce*, <http://www.een.org.pl/index.php/zamowienia-publiczne---spis/articles/elektroniczne-zamowienia-publiczne-w-polsce-3447.html>.
- Plan informatyzacji zamówień publicznych w Polsce. Urząd Zamówień Publicznych, wrzesień 2012.
- Raport UOKiK – *System zamówień publicznych, a rozwój konkurencji w gospodarce*, Warszawa, wrzesień 2013.
- Różowicz K., 2014, *Dynamiczny system zakupów publicznych*, 04 września, <http://www.prawoprosto.pl/component/k2/1168-dynamiczny-system-zakupow-publicznych>.
- Sprawozdanie prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o funkcjonowaniu systemu zamówień publicznych w 2010 r., Warszawa, kwiecień 2011.
- Sprawozdanie prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o funkcjonowaniu systemu zamówień publicznych w 2011 r., Warszawa, maj 2012.
- Sprawozdanie prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o funkcjonowaniu systemu zamówień publicznych w 2012 r., Warszawa, maj 2013.
- Sprawozdanie prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o funkcjonowaniu systemu zamówień publicznych w 2013 r., Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa, maj 2014.
- Strategia na rzecz e-zamówień*, Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, 20.04.2012.
- Wikarak S., 2014a, *Przez sieć łatwiej dochować terminu odwołania*, „Gazeta Prawna”, nr 152.
- Wikarak S., 2014b, *Zamówienia publiczne jak na Allegro*, „Gazeta Prawna”, nr 119.

Streszczenie

Celem publikacji jest zaprezentowanie rozwiązań elektronicznych wspierających udzielanie zamówień publicznych, które są propagowane przez Unię Europejską oraz poziomu ich wykorzystania w Polsce. Przedstawiono korzyści, jakie niesie za sobą zastosowanie rozwiązań elektronicznych w zamówieniach publicznych – do największych zalet należą oszczędności związane zarówno osiągnięciem niższych cen, jak również wynikające z niższych kosztów obsługi zamówień. Należy wspomnieć też o przejrzystości prowadzenia przetargów. Wskazano także dokumenty unijne dotyczące stosowania narzędzi elektronicznych w procedurach przetargowych. Omówiono rozwiązania elektroniczne wymienione w polskiej ustawie Prawo zamówień publicznych oraz poziom ich zastosowania.

Wskazano również powody, które przyczyniają się do niewielkiego zainteresowania rozwiązaniami elektronicznymi w zamówieniach publicznych w naszym kraju oraz prowadzone przez władze intensywne działania mające na celu zmianę takiego stanu rzeczy. Należy wymienić wśród nich udostępnienie darmowych platform umożliwiających prowadzenia aukcji i licytacji elektronicznych, a także planowane uruchomienie platformy prezentującej katalogi elektroniczne do obsługi zamówień poniżej progów unijnych.

Słowa kluczowe: zamówienie publiczne, przetarg, rozwiązanie elektroniczne

Elektronic Tools in Public Procurement

Summary

The paper aims at analysing the public e-procurement issue. The electronic tools that support competitive tendering are promoted by European Union because they can significantly simplify the way procurement is conducted, reduce waste and deliver better procurement outcomes (lower price, better quality) and ensure transparency of tender selection. Much of the article is devoted to describing EU documentation that make the use of e-procurement progressively mandatory. An important part of the paper brings up the topic of electronic tools that are approved by Polish law (specially electronic auction, electronic bidding, dynamic purchase system).

The last part of the paper is focused on the level of electronic tools usage in public procurement in Poland. In spite of the fact that free electronic platforms were put into use four years ago, electronic tools in public procurement aren't popular and they are used reluctantly. The Polish authorities are going to put into operation a new platform with product catalogues that will enable buying products that are cheaper than official limits.

Keywords: competitive tendering, public procurement, electronic tool

JEL: H59, C80, M21, L86